Cofnodion Cyfarfod o'r PWYLLGOR TROSOLWG A CHRAFFU ADNODDAU CORFFORAETHOL
a gynhaliwyd ar ffurf hybrid yn Neuadd Cyngor Ceredigion, Penmorfa, Aberaeron ac o bell drwy fideogynadledda ddydd Llun, 19 Rhagfyr 2022

YN BRESENNOL: Y Cynghorydd Rhodri Evans (Cadeirydd) Y Cynghorwyr Euros Davies, Ifan Davies, Elaine Evans, Eryl Evans, Geraint Wyn Hughes, Ann Bowen Morgan, Hugh R M Hughes, Ceris Jones a Caryl Roberts

Hefyd yn bresennol: Y Cynghorydd Bryan Davies, Arweinydd y Cyngor; y Cynghorwyr Catrin M S Davies, Clive Davies a Matthew Vaux (Aelodau Cabinet) ynghyd â'r Cynghorydd Gareth Lloyd

Swyddogion yn bresennol: Mr Russell Hughes-Pickering, Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Economi ac Adfywio; Ms Elin Prysor, Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Cyfreithiol a Llywodraethu a Swyddog Monitro; Mr Arwyn Morris, Swyddog Arweiniol Corfforaethol - Cyswllt Cwsmeriaid; Miss Lowri Edwards, Swyddog Arweiniol Corfforaethol – Gwasanaethau Democrataidd; Mr Harry Dimmack, Swyddog Llywodraethu; Mrs Dwynwen Jones, Swyddog Cymorth Craffu; Mrs Nia Jones, Rheolwr Corfforaethol - Gwasanaethau Democrataidd a Mrs Dana Jones, Swyddog Gwasanaethau Democrataidd

(10:00am-12:40pm)

1 Ymddiheuriadau
Ymddiheurodd y Cynghorydd Endaf Edwards a'r Cynghorydd Paul Hinge am na fedrent ddod i'r cyfarfod.

2 Datgelu Buddiannau Personol / Buddiannau sy'n Rhagfarnu
Dim.

3 **Adroddiad Ystadegol Uwch Grwner Ceredigion ar gyfer 2021**
Ystyriwyd Adroddiad Ystadegol Uwch Grwner Ceredigion ar gyfer 2021. Dywedwyd bod Uwch Grwner Ceredigion yn paratoi adroddiad blynyddol ar y marwolaethau a adroddir i'r Crwner ('Adroddiad Ystadegol') ac yn ei anfon at y Weinyddiaeth Gyfiawnder er mwyn ei gyhoeddi fel rhan o Ystadegau'r Crwner ar wefan Llywodraeth y Deyrnas Unedig.

Roedd Adroddiad y Prif Grwner i'r Arglwydd Ganghellor (Adroddiad a oedd yn cynnwys y Chweched Adroddiad Blynyddol 2018-2019 a'r Seithfed Adroddiad Blynyddol 2019-2020) yn cynnwys Glasbrint Enghreifftiol y Crwner.
Roedd yn argymell y dylai'r Uwch Grwner hefyd gyflwyno adroddiad blynyddol byr ('Adroddiad Awdurdod Lleol') i'r Prif Grwner a'r Cyngor bob mis Gorffennaf ac y dylid ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor gan hefyd gynnwys yr ystadegau perthnasol ar yr achosion cyfredol / achosion a oedd wedi cau (gan gynnwys ffigurau i gymharu â blynyddoedd blaenorol), diweddariad ar

waith y Crwner a materion perthnasol, crynodeb am dîm y Crwner a'r trefniadau staffio, ac unrhyw gynlluniau at y dyfodol. Ni wnaeth yr Uwch Grwner gyflwyno'r adroddiad yma i'r Cyngor y llynedd a hynny oherwydd llwyth gwaith, galwadau i eistedd yn y llys, a swydd wag ymhlith y staff.

Yng nghyfarfod y Pwyllgor hwn ar 14 Hydref 2021, penderfynwyd y dylai'r Adroddiad Ystadegol gael ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor yn flynyddol, ar ôl i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder gyhoeddi adroddiad am yr Ystadegau Cenedlaethol.

Cysylltwyd â Swyddfa'r Crwner i ofyn am ddiweddariad o ran pa bryd y byddai Adroddiad yr Uwch Grwner i'r Awdurdod Lleol eleni yn cael ei ddarparu ond ni ddaeth yr adroddiad i law.

Cafodd yr Adroddiad Ystadegol ei gyhoeddi ar wefan y Cyngor ar 12 Gorffennaf 2022, ar ôl i'r Weinyddiaeth Gyfiawnder gyhoeddi'r adroddiad am yr Ystadegau Cenedlaethol. Cyflwynwyd yr adroddiad i'r pwyllgor er gwybodaeth. Dylai'r Pwyllgor hefyd nodi fod gwybodaeth bersonol sensitif wedi ei thynnu allan o'r Adroddiad Ystadegol.

Cafwyd diweddariad gan Swyddfa'r Crwner am eu gwaith nhw ar roi organau.

"Bu i Mr Steve Lloyd, Swyddfa'r Crwner yn Heddlu Dyfed-Powys, drefnu bod nifer o organau yn cael eu rhoi gan weithio gyda Nyrsys Arbenigol Cymru mewn Rhoi Organau a Mr Jason Shannon, Archwilydd Meddygol Arweiniol cyntaf Cymru. Roedd ymdrechion eithriadol ac arbenigedd Mr Lloyd wedi arwain at arbed nifer o fywydau gan gynnwys baban wyth mis oed. Mae'r profiad a'r ddealltwriaeth a gafwyd o'r digwyddiad diweddar yma yn rhoi sylfaen dda i grwneriaid Ceredigion ar gyfer cael cyfleoedd yn y dyfodol i hwyluso rhoi organau ac arbed bywydau."

Byddai 'adroddiad Awdurdod Lleol' yr Uwch Grwner yn cael ei gyflwyno i'r Pwyllgor hwn cyn gynted ag y bo modd ar ôl ei dderbyn oddi wrth Swyddfa'r Crwner.

CYTUNWYD i nodi cynnwys yr adroddiad.

4 **Prynu maes parcio yn Aberteifi**

Dywedwyd bod yr Aelodau, yng nghyfarfod y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol ar 19 Hydref 2022, wedi codi cwestiynau ynglŷn â'r ffordd yr aethpwyd ati i brynu safle Feidr Fair yn Aberteifi. Cytunwyd y byddai adroddiad yn cael ei baratoi a'i gyflwyno yng nghyfarfod nesaf y Pwyllgor.

Ym Mawrth 2021, cysylltodd perchennog safle Feidr Fair â'r Cyngor i ddweud ei fod wedi cael cynnig £680,000 oddi wrth barti arall am y tir a oedd yn cael ei ddefnyddio fel maes parcio. Gofynnodd y perchennog a oedd y Cyngor eisiau prynu'r safle yn hytrach na'i fod yn cael ei werthu i ddatblygwr preifat. O ystyried y potensial i ail-ddatblygu'r tir, dywedodd y perchennog ar y pryd fod y tir yn werth £1.25m.

Roedd y safle, a oedd yn cael ei ddefnyddio fel maes parcio, mewn lleoliad da yn y dref ac roedd nifer o bobl yn ei ddefnyddio at amrywiol ddibenion. Roedd y ffaith bod y maes parcio mor gyfleus yn denu pobl i'r dref. Byddai colli'r llefydd parcio hyn mor agos i'r dref yn tanseilio'r ymdrechion i adfywio'r dref a'r gwaith o fynd i'r afael ag effaith y dirywiad economaidd.

Roedd y safle hefyd yn cynnwys lleoliad pwysig ar gyfer codi a gollwng disgyblion a oedd yn mynychu Ysgol Gynradd Aberteifi (430 o ddisgyblion), a phe bai'r safle'n cael ei golli, ni fyddai lleoliadau amlwg eraill ar gael ar gyfer gwneud hyn. Roedd Ysgol Gynradd Aberteifi yn safle cyfyng, a dim ond nifer cyfyngedig o lefydd parcio ar gyfer y staff oedd ar gael ar y safle. Roedd y maes parcio yn allweddol o ran sicrhau diogelwch disgyblion un o ysgolion cynradd mwyaf y sir wrth iddynt gael eu codi a'u gollwng. Roedd y gwaith ar yr ysgol, a ddechreuodd ym mis Gorffennaf 2022, wedi dwysáu'r anawsterau ar y safle.

Roedd y tir wedi'i osod ar brydles i'r Cyngor. Roedd y brydles yn un a oedd yn para 99 mlynedd a byddai'n dod i ben yn 2053. Fel yr oedd costau pethau ar y pryd hwnnw, roedd yr hyn a delid am y brydles yn rhad iawn (swm 'peppercorn').

Cyn i'r cynnig i brynu'r safle gael ei wneud, roedd defnyddio'r safle fel maes parcio wedi creu'r incwm canlynol i'r Cyngor:

- 2019/20 £68,481
- 2018/19 £70,259
- 2017/18 £68,124
- 2016/17 £68,361
- 2015/16 £55,315

Mewn termau buddsoddi syml, roedd yr incwm cyson o oddeutu £68,000 y flwyddyn yn golygu y byddai'n cymryd 8.8 mlynedd i adennill yr arian a fuddsoddwyd h.y. 11.3% y flwyddyn. Roedd y ffrwd incwm eisoes yn bodoli, felly nid oedd hyn yn wariant cyfalaf at ddiben adenillion masnachol hollol newydd, ond roedd yn dangos bod sicrhau'r ffrwd incwm hon yn rhoi gwerth am arian wrth ystyried y metrigau hyn.

Yn ogystal, cydnabuwyd y byddai gwerth y safle'n cynyddu wrth i nifer y blynyddoedd a oedd yn weddill ar y brydles leihau. Roedd hyn yn adlewyrchu'r cynnydd cyffredinol a fu mewn gwerth tir at ddibenion datblygu.

Roedd yr ymatebion cychwynnol i'r cais hwn yn gadarnhaol o ystyried diddordeb y parti arall ond roedd hefyd yn betrus o ystyried hyd y brydles. Gwnaeth y trafodaethau cychwynnol ganolbwyntio ar geisio cael rhagor o wybodaeth am fwriadau'r gwerthwr, canfod a oedd cynnig y parti arall yn un cadarn ai peidio, ac ystyried y goblygiadau i'r Cyngor pe byddai'r safle yn cael ei werthu i'r parti hwnnw. Wrth bwyso a mesur y ffactorau hyn, awgrymwyd nad oedd rhyw frys mawr i fwrw ymlaen â hyn ond y dylid parhau i drafod yn anffurfiol.

Yn ystod 2021, daeth yn fwy amlwg bod y gwerthwr yn ymwybodol o waith hanesyddol (o ran y pwll nofio a'r tir o'i amgylch, lledaenu'r ffordd a'r palmentydd) a oedd fel petai'n llechfeddiannu'r tir yr oedd wedi'i osod ar brydles. Gallai hyn achosi problemau i'r Cyngor pe bai'r perchennog neu'r perchennog newydd yn ceisio gorfodi neu ail-drafod amodau'r brydles gan gynnwys y risg y gallai'r brydles gael ei therfynu.

Roedd hyn yn golygu ei bod yn bwysig sicrhau'r safle gan gadw'r maes parcio er mwyn cefnogi'r dref a'r ysgol, sicrhau'r incwm presennol a sicrhau'r potensial i ddatblygu yn y dyfodol yn hytrach na pheryglu colli'r safle.

Felly cafodd y trafodaethau gyda'r datblygwyr eu dwysáu er mwyn sicrhau canlyniad cadarnhaol i'r dref ac i'r Cyngor.

Fel rhan o'r trafodaethau uchod, ystyriwyd y posibilrwydd o wario cyllid Llywodraeth Cymru yn 2022/23, yn hytrach na cholli rhywfaint o'r cyllid neu'r cyllid cyfan. Er mwyn gwneud hyn, roedd angen gwario'r arian erbyn diwedd Mawrth 2022.

Roedd yn briodol prynu safle Feidr Fair at y diben hwn. Byddai hyn yn cefnogi'r rhaglen Trawsnewid Trefi yn Aberteifi yn fawr iawn, oherwydd byddai'r gwariant yn cael ei ddefnyddio yn lle cyllid nad oedd wedi'i wario, gan ganiatáu i'r cyllid hwnnw wedyn gael ei ddefnyddio at ddibenion adfywio yn Aberteifi (neu yn rhywle arall) yn 2022/23.

Cafodd y cais a'r achos busnes eu trafod yn y lle cyntaf ar lefel y swyddogion, yn bennaf o fewn y Gwasanaeth Economi ac Adfywio. Roedd hyn yn rhywbeth arferol gan fod swyddogion yn rheolaidd yn ystyried cyfleoedd i gefnogi prosiectau datblygu a buddsoddi sy'n cefnogi'r gwaith o gyflawni'r Strategaeth Gorfforaethol, yn enwedig y flaenoriaeth allweddol o Hybu'r Economi.

Yn sgil mwy o gyllid gan Lywodraeth Cymru yn 2021 a 2022, cafwyd nifer o drafodaethau yng nghyfarfodydd y Grŵp Datblygu Asedau (26 Ionawr 2022) a'r Grŵp Datblygu (28 Chwefror 2022). Roedd y trafodaethau'n canolbwyntio'n bennaf ar eiddo gwag, tir masnachol a diwydiannol, datblygu asedau'r Cyngor, a chaffael rhai adeiladau a darnau o dir. Roedd cofnodion cyfarfod y Grŵp Datblygu ar 28 Chwefror yn nodi bod y posibilrwydd o brynu'r safle yn cael ei ystyried.

Ar y pryd hwnnw, roedd Aelodau (y Cynghorwyr Rhodri Evans, Dafydd Edwards, Dan Potter, Ivor Williams a Keith Evans) a swyddogion yn mynd i gyfarfodydd y Grŵp Datblygu Asedau. Roedd Aelodau (y Cynghorwyr Ellen ap Gwynn, Rhodri Evans, Dafydd Edwards a Gareth Lloyd) a swyddogion hefyd yn bresennol yng nghyfarfodydd y Grŵp Datblygu.

Cafodd y posibilrwydd o brynu'r safle hefyd ei drafod gydag aelodau'r Cabinet. Cafodd yr aelodau fanylion penodol yr achos busnes a oedd yn cefnogi'r broses o brynu'r tir yn Feidr Fair a chytunwyd bod angen sicrhau cyfrinachedd cyn adrodd am y manylion a fyddai'n cael eu rhannu fel rhan o ddiweddariad cyffredinol ynglŷn â datblygu asedau ar ôl i'r Grŵp Datblygu

ailddechrau. Aelodau'r Cabinet ar y pryd oedd y Cynghorwyr Ellen ap Gwynn, Ray Quant, Catrin Miles, Rhodri Evans, Gareth Lloyd, Dafydd Edwards, Alun Williams a Catherine Hughes.

Rhoddodd y Prif Weithredwr yr awdurdod i brynu'r eiddo ym mis Mawrth 2022, yn unol â'r Cyfansoddiad lle dirprwyir pwerau i 'wneud penderfyniadau ynghylch unrhyw swyddogaethau Cabinet lle bo angen gweithredu ar frys yn unol â Pharagraff 4 Erthygl 12 y Cyfansoddiad'.

Roedd y dull hwn o weithredu hefyd yn adlewyrchu'r protocolau cyn-etholiad. Er nad oedd gwaharddiad ar gynnal busnes arferol y Cyngor neu wneud penderfyniadau yn ystod y cyfnod cyn etholiad, roedd yn debygol y byddai hyd yn oed yr hyn a ystyrir yn "fusnes fel arfer" yn dod yn fwyfwy gwleidyddol. Roedd angen i Gynghorau felly fod yn ofalus er mwyn osgoi'r honiad bod adroddiad yn ymddangos fel pe bai'n cefnogi/hyrwyddo neu'n tanseilio/mynd yn groes i safbwyntiau unrhyw ymgeisydd neu blaid wleidyddol. Yn yr un modd, dylai adroddiadau osgoi materion y mae ymgeisydd yn ymgyrchu'n frwd yn eu cylch. Lle bo hynny'n bosibl, dylid gohirio adroddiadau fel hyn tan ar ôl yr etholiadau.

Yn ogystal, dirprwyir pwerau i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol dros yr Economi ac Adfywio i brynu eiddo. Nodir y pwerau hyn yn Rhan 3.5 o'r Cynllun Dirprwyo i Swyddogion – Cyfrifoldeb dros Swyddogaethau'r Cyngor a'r Cabinet.

Roedd y cynllun hwn yn dirprwyo rhai o swyddogaethau neilltuol y Cyngor a'r Cabinet i swyddogion a dylid ei ddehongli yn yr ystyr ehangaf yn hytrach nag yn gyfyng. Roedd Adran H yn ymwneud â'r Dirprwyaethau i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol:

Economi ac Adfywio ar yr amod bob tro bod y penderfyniad a) o fewn cyllideb y Cyngor neu'i gynlluniau benthyca: b) o fewn strategaeth gyffredinol y Cyngor neu'i fframwaith polisi; c) o fewn y Rheoliadau Ariannol a'r Gweithdrefnau Ariannol Cysylltiedig; a d) heb fod yn fater a neilltuir yn benodol i'r Cyngor Llawn, Pwyllgor o'r Cyngor, y Cabinet, Swyddog Statudol, y Prif Weithredwr, y Cyfarwyddwyr Corfforaethol neu'r Swyddogion Arweiniol Corfforaethol.

Roedd Adran H yn cynnwys y canlynol:

Caiff y swyddogaethau canlynol eu dirprwyo i'r Swyddog Arweiniol Corfforaethol: Economi ac Adfywio ac i unrhyw swyddogion a awdurdodir ganddo/ganddi o dro i dro fel y bo'n briodol ar yr amod bod y swyddogion yn meddu ar gymwysterau addas i gyflawni'r dyletswyddau a'r swyddogaethau hynny:

1. Trafod a chwblhau trafodion i brynu a gwerthu tir ac eiddo, rhoddi prydlesau i'r Cyngor ac oddi wrtho'n unol â'r Cynllun Rheoli Asedau a Rhaglen Gyfalaf y Cyngor.

Cwblhawyd y broses o brynu'r safle am £600,000 ar 28 Mawrth 2022. Roedd y pris yn adlewyrchu gwerth yr incwm, pwysigrwydd y safle i'r Cyngor a'r dref, y posibiliadau o ran datblygu'r safle at y dyfodol a'r ansicrwydd a grëwyd o ran y materion llechfeddiannu.

CYTUNWYD i nodi'r adroddiad er gwybodaeth. Dywedwyd hefyd y dylai'r Aelod Lleol wastad gael gwybod am ddatblygiadau yn ei ward. Nid oedd y Cynghorydd Elaine Evans wedi cael gwybod yn yr achos hwn.

5 **Grŵp Datblygu a Grwpiau Ategol eraill**

Ystyriwyd adroddiad y Grŵp Datblygu a Grwpiau Ategol eraill (adolygu'r trefniadau presennol a'r cylch gorchwyl). Roedd yr Aelodau wedi gofyn am yr adroddiad yng nghyfarfod y Pwyllgor ar 17 Hydref 2022.

Derbyniodd yr Aelodau wybodaeth am y cefndir, y rhesymau dros adolygu'r trefniadau, y ffordd ymlaen a gynigir, yr aelodaeth a'r Cylch Gorchwyl.

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd Aelodau'r Pwyllgor y dylai'r Cabinet ystyried yr argymhellion canlynol:

- Dylai Aelodaeth y Panel Asedau barhau fel y mae ar hyn o bryd gan gynnwys yr Aelodau Cabinet perthnasol a Chadeirydd ac Is-gadeirydd y Pwyllgor Trosolwg a Chraffu Adnoddau Corfforaethol. Mae'n hanfodol sicrhau y ceir ymgynghori parhaus gyda'r Aelod/Aelodau Lleol perthnasol. Dylai'r trefniadau o ran aelodaeth gael eu hadolygu petai'r cydbwysedd gwleidyddol presennol yn newid.
- Dylai materion o ran capasiti staffio o fewn y Gwasanaeth Ystadau gael eu hadolygu. Mae angen i'r Awdurdod sicrhau y rhoddir ystyriaeth unigol i bob darn o dir ac eiddo sy'n cael ei werthu/rhentu cyn penderfynu nad oes angen yr ased a'i gynnig ar y farchnad agored. Dylai pob peth a gaiff ei waredu ar y farchnad agored gael ei farchnata'n eang a gweithredol i sicrhau y ceir y gwerth gorau.

6 **Siarter Diwygiedig y Gwasanaethau Cwsmeriaid**

Dywedwyd bod y Siarter yn nodi'r dulliau gwahanol o gyfathrebu â'r Cyngor. Roedd hyn yn cynnwys dros y ffôn, yn electronig (ar y we, ar e-bost) drwy lythyr ac wyneb yn wyneb. Roedd y Siarter yn rhoi rhyw syniad i gwsmeriaid ynghylch pryd y dylent ddisgwyl ymateb ac roedd yn sicrhau y cyfathrebir â chwsmeriaid yn eu dewis iaith a'r dull yr oeddent yn ei ffafrio.

Roedd y Siarter yn rhoi sicrwydd i gwsmeriaid y byddai'r Cyngor yn delio â phawb yn gyfartal, mewn modd teg a chwrtais ac y byddai dinasyddion yn cael gwybodaeth am ei wasanaethau a digwyddiadau. Roedd y Siarter yn croesawu sylwadau cadarnhaol a negyddol am wasanaethau'r Cyngor a sut y gellir gwella.
Roedd y siarter diwygiedig yn awr yn cyd-fynd â'r polisi Cwynion o ran nifer y dyddiau i ymateb i unrhyw ymholiad.

Yn dilyn trafodaeth, cytunodd yr Aelodau i argymell bod y Cabinet yn cymeradwyo'r Siarter Cwsmeriaid ddiwygiedig fel y'i cyflwynwyd.

7 **Cadarnhau cofnodion y cyfarfod diwethaf ac ystyried unrhyw faterion sy'n codi o'r Cofnodion hynny**

Cytunwyd i gadarnhau bod cofnodion y cyfarfod diwethaf yn gywir yn amodol ar nodi bod y Cynghorydd Paul Hinge yn bresennol yn y cyfarfod.

8 **Blaenraglen Waith 2022/2023**

CYTUNWYD i nodi cynnwys Blaenraglen Waith 2022/23 fel y'i cyflwynwyd yn amodol ar nodi bod yr eitem am Bremiwm Treth y Cyngor ar Ail Gartrefi wedi'i symud i gyfarfod mis Mawrth am nad oedd yr adroddiad yn barod i'w gyflwyno yn y cyfarfod hwn.

Dywedwyd y dylai unrhyw dir a oedd ar gael i'w brynu oddi wrth y Cyngor neu dir yr oedd y Cyngor yn ei osod ar rent gael ei hysbysebu hefyd yn y wasg leol yn ogystal â thudalen Facebook y Cyngor gan nad oedd nifer yn defnyddio'r cyfryngau cymdeithasol. Roedd y tir ym Mlaen-pant, Llanwenog yn ddiweddar wedi'i hysbysebu ar Facebook yn unig. Serch hynny, cafwyd ymateb llwyddiannus i'r tendr.